यस कारण घुम्न जाऔ 'कुन्छाल' । पृष्ठ ५ मा

विकास खबरपत्रिका राष्ट्रिय साप्ताहिक

sfof{no
थाहा नगरपालिका-४
मिडिया चोक, मकवानपुर
;Dks{g+
९८०७२२५०७२
Odh
bikaskhabar@gmail.com

प्रेस काउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त

विकास

www.bikaskhabar.com
खबरपत्रिका साप्ताहिक

● मकवानपुर, वर्ष-१०, ● अंक-३२, ● २०७४ फागुन ०७ गते सोमबार, ● 19 Feb. 2018, ● नेपाल सम्वत्-११३८, ● पृष्ठ-६, ● मूल्य रु. ५/-

पर्यटन प्रवर्द्धन गर्न 'कुन्छाल क्याम्पिङ'

◆ विकास संवाददाता
थाहानगर

पर्यटकीय गाउँ 'कुन्छाल'लाई पर्यटकहरू माझ चिनाउनका लागि राष्ट्रिय रूपमै 'कुन्छाल क्याम्पिङ' थालिएको छ । मकवानपुरको थाहा नगरपालिका वडा नम्बर १ मा रहेको कुन्छाललाई देश विदेशमा चिनाउनको लागि नेपाल पर्यटन बोर्ड तथा ट्रेकिङ एजेन्सिज एसोसिएसन अफ नेपाल (टान)को सहयोगमा ग्रामिण पर्यटन प्रवर्द्धन मञ्च (भिटोफ)ले यो अभियान संचालन गरेको हो । भिटोफका पदाअधिकारीहरू सहितको टोली ५ फागुनमा कुन्छालमा रहेको होम स्टेमा आएर हुन् । भिटोफका अध्यक्ष राम सापकोटा ग्रामिण पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि पर्यटन व्यवसायी र पत्रकारहरूको टोलीको नेतृत्व गर्दै कुन्छाल आएका हुन् ।

कुन्छाल आइपुगेका भिटोफ अध्यक्ष सापकोटाले मकवानपुरकै 'पर्यटकीय प्रडक्टक' भएको कुन्छाल गाउँ र नजिकका क्षेत्र उत्कृष्ट रहेको प्रतिक्रिया दिए । उनले भने-'हामीले 'पर्यटकीय प्रडक्टक' भएको क्षेत्रको प्रवर्द्धन गर्ने काम गर्छौं, त्यसकै लागि हामी कुन्छाल आएका हौं ।' भिटोफले वर्षैपिच्छे मुलुकको उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्य छनोट गरी त्यसको प्रवर्द्धन गर्ने काम गर्दछ । सन् २०१८ का लागि थाहानगरको कुन्छाल पर्यटकीय गन्तव्य गाउँ घोषणा भएको छ । कुन्छालसंगै स्याङ्जा पित्लेक र धादिङको सिद्धलेक सलाङलाई पर्यटकीय गाउँको रूपमा घोषणा गरेको थियो । मुलुकमा अब सबैभन्दा भरपर्दो व्यवशाय पर्यटन भएको बताउँदै अध्यक्ष सापकोटाले अब पर्यटकीय महत्व बोकेको क्षेत्रको मार्केटिङमा लाग्नू पर्ने बताए । यसका लागि थाहानगरको कुन्छाल पर्यटकीय बजारमा बिक्ने विशेषता भएको गाउँ भएको उनको भनाई रहेको थियो । ग्रामिण पर्यटन प्रवर्द्धनको लागि क्रियाशील भिटोफको टोली ५ र ६ फागुनका लागि थाहा नगरपालिकाको कुन्छाल आएको हो । यहाँको पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अध्ययन अवलोकन भ्रमण गर्न उनीहरू आएका हुन् ।

पाहुनालाई स्वागत । तस्वीर: विकास

कार्यक्रममा भिटोफका पूर्व अध्यक्ष शिव लामिछानेले मकवानपुरको थाहा नगरपालिका पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि होम स्टे संजाल बनाएरै अघि बढ्न सक्ने नगरपालिका भएको बताए । लामिछानेले भने-'थानकोटबाट चित्लाङ, कुन्छालहुँदै दामनपालुङसम्मको रूट निकै प्रभावकारी हुन्छ ।' एउटै नगर भइकन पनि साँस्कृतिक तथा वातावरणीय विविधताका कारण यहाँ पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि सहज हुने लामिछानेले बताए । थाहानगरको साथै इन्द्रसरोवरसम्म पर्यटकीय पहुँच विस्तार गर्न सके यस क्षेत्रको सम्वृद्धि पर्यटन उद्योगबाटै सम्भव भएको उनको भनाई थियो । देशमै कास्की जिल्लापछिको दोस्रो पर्यटकीय लगानी भएको मकवानपुरमा योजनावद्ध रूपमा पर्यटन विकासको लागि काम गर्नुपर्ने बताए । उनले मकवानपुरको पर्यटन प्रवर्द्धनमा पूर्व स्थानीय विकास अधिकारी भुवन प्रकाश विष्टको ठूलो योगदान रहेको सम्झे । ट्रेकिङ एजेन्सिज एसोसिएसन अफ नेपाल (टान) का अध्यक्ष नवराज दाहालले अहिले घुमघामका लागि सवारी साधनमा भन्दा बढि आकर्षण ट्रेकिङमा भएकोले त्यसका लागि कुन्छाल गाउँ र आसपासको क्षेत्रहरू प्राकृतिक रूपमै 'पर्यटकीय प्रडक्टक' भएर वरदानको रूपमा रहेको बताए । चित्लाङका होम स्टेदेखि कुन्छाल हुँदै नगरका कहाँ कहाँ होम स्टे

बाँकी पेज ५ मा

थाहाको दोस्रो नगरसभा आगामि चैत्र २३ गते

◆ विकास संवाददाता

थाहा नगरपालिको दोस्रो नगर सभा आगामि चैत्र २३ गते हुने भएको छ । थाहा नगर कार्यपालिकाको बैठकले नगरसभाको मिति तोकेको हो । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ अअनुसार वर्षमा दुईपटक नगरसभा संचालन गर्नुपर्ने प्रावधान भए अनुसार सभ ागर्न लागिएको हो ।

२३ चैत्रमा संचालन गरिने नगर सभाबाट पारित गर्नको लागि शिक्षा ऐन, सहकारी ऐन लगायतको ऐनको मस्यौदा तयारी थालिएको छ । मस्यौदाको लागि नगरको विधायन समितिलाई जिम्मा दिइएको छ ।

फागुन २८ बाट बसिफाँटको रजन जयन्ती मनाइने

◆ विकास संवाददाता

भिमफेदी गाउँपालिका ९ मा रहेको बसिफाट माविले स्थापनाको २५ बर्ष पुगेको अबसरमा विभिन्न कार्यक्रम गरि रजत जयन्ती उत्सब मनाउने भएको छ ।

फागुन २८ देखि ३० सम्म विभिन्न कार्यक्रम गरि बिधालयले रजत जयन्ती मनाउन लागेको हो । २८ गते उद्घाटन सहित,स्वास्थ सिविर, बिज्ञान प्रदसनी,चित्रकला प्रदशनी, पूर्व विद्यार्थी भलिबल प्रतियोगिता, मावि स्तरीय एकल गायन प्रतियोगितालगायतको कार्यक्रम संचालन गरिने विद्यालयले जनाएको छ ।

JolQmut 36gf btf{;DaGwL h?/L ;'rgf Û

जन्म दर्ता बालबालिकाको नैसर्गिक अधिकार हो । जन्मेको ३५ दिन भित्रै आफ्नो स्थानीय तहमा गई दर्ता गरौं । जन्म र मृत्यु दर्ताको सूचना परिवारको मुख्य व्यक्तिले र निजको अनुपस्थितिमा परिवारको उमेर पुगेको व्यक्तिले सूचना दिन सक्छन् । जन्म, मृत्यु, बसाई सराई, विवाह एवं सम्बन्ध विच्छेदका घटना दर्ता गर्नु नागरिकको कर्तव्य हो । बसाई सराई गर्दा व्यक्ति आफू मात्र बसाई सरी गए व्यक्तिले र परिवार नै बसाई सरी गए परिवारको मुख्य व्यक्तिले दर्ता गर्नु पर्छ ।

yfxf gu/kflnsf
gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
OGb|o0fLrf}, dsjfgk'/

नेपाल सरकारको सूचना Û

हाम्रो हरेक कदमहरु राष्ट्रिय स्वार्थबाट प्रेरित हुने संस्कृतिको विकास गरौं ।

नेपाल सरकार
;'rgf tyf ;~rf/ dGqfno
सूचना विभाग

सम्पादकीय

अबको बाटो, ग्रामिण पर्यटन

नेपालको प्राकृतिक सुन्दरता, भौगोलिक विविधता, सांस्कृतिक विशिष्टता एवम् नेपालीहरुको अतिथिलाई सत्कार गर्ने व्यवहारले ग्रामीण पर्यटन क्षेत्रलाई विस्तार गर्न सकिने धेरै सम्भावनाहरु रहेको छ । नेपालमा पर्यटकलाई आकर्षित गर्ने भौगोलिक अवस्था, सांस्कृतिक विविधता, धार्मिक सहिष्णुता, परम्परागत कलाकौशल, ऐतिहासिक, पुरातात्विक सम्पदा, हिमाली श्रृंखला महाभारत पहाड, पहाडी ग्रामीण बस्ती तराईका मैदानी उर्वर फाँटहरु, तालतलैया, नदीहरु, वन्यजन्तु आरक्ष तथा राष्ट्रिय रहेका छन् । पहाडी क्षेत्रमा पदयात्रा नदीहरुमा रोमाञ्चक जलयात्रा, राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु आरक्षहरु पर्यटकहरुलाई आकर्षित गर्ने क्षेत्र हुन् । पर्यटनको क्षेत्रमा ग्रामीण पर्यटन एक गतिशिल क्षेत्र र व्यवसाय हो । ग्रामीण पर्यटनको क्षेत्रमा प्रशस्त अवसर रत्यतिकै मात्रामा चुनौतीहरु पनि छन् । समग्रमा पर्यटन क्षेत्र अवसर र चुनौतीको क्षेत्र पनि हो । हामी नयाँ–नयाँ प्रविधिमा परिस्कृत छैनौँ । हाम्रो ग्रामीण पर्यटन आन्तरिक चुनौतीमा नै अल्झिएको छ । बाह्य चुनौतीसँग प्रतिस्पर्धा गर्ने ल्याकत हामीले राख्न सकेका छैनौँ । त्यस्तै ग्रामीण पर्यटनको लागि नयाँ गन्तव्यहरुको खोजी गर्ने र तिनलाई प्रवर्द्वन गर्ने काम त झनै भएका छैनन् । ग्रामीण, होमस्टे, धार्मिक, पदयात्रा र पर्वतारोहण आदिजस्ता पर्यटन क्षेत्र र पर्यटकले हाम्रो पर्यटनको विकास विस्तारै बामे सर्दै गरेको छ ।

ग्रामीण पर्यटन धार्मीक, प्रकृति र संस्कृतिमा आधारित छ । प्रकृति र संस्कृति ग्रामीण क्षेत्रमा नै रहेको हुन्छ । त्यसैले पनि ग्रामीण पर्यटनका सम्भावनाहरु गाउँमा नै हुन्छ । ग्रामीण पर्यटनबाट हुने आम्दानीले विकासबाट पछाडी परेको ग्रामीण क्षेत्रको बिकास हुन्छ । ग्रामीण पर्यटनबाट आर्थिक लाभ लिन सक्ने सम्भावना धेरै रहेको हुन्छ । फुर्सदको बेला भ्रमणमा निस्कने मानिसहरु अहिले शहरी क्षेत्रमा भन्दा ग्रामीण क्षेत्र रुचाउछन । एक सर्वेक्षण अनुसार अहिले झण्डै ८० प्रतिशत पर्यटक शहरीक्षेत्र भन्दा ग्रामीण क्षेत्रमा जान चाहन्छन । धुवाँ, धुलो, फोहोरजस्ता प्रतिकूल वातावरणका कारण पर्यटकहरुले ग्रामीण वातावरण रुचाउन थालेका छन । ग्रामीण पर्यटकहरुले पनि खासगरी नेपालको संस्कृति, प्रकृति र परम्पराको अध्ययनमा रुचि देखाउन थालेका छन ।

गाउँमा पर्यटनको विकास गर्न पर्यटकहरुलाई देखाउन खोजेको स्थलको संरक्षण र गाउँघरको सरसफाई गर्न जरुरी छ । ग्रामीण पर्यटन विकासको कुरा गर्दा पर्यटनको पूर्वाधारलाई विचार गर्नुपर्दछ । पर्यटनको क्षेत्रमा गाउँघरमा जे जति पूर्वाधार बनेका छन, ती सबै ब्यवस्थित हुन सकेका छैनन् । गाउँमा पर्यटकहरुलाई भित्राउन धेरै किसिमका पूर्वाधार हुनु पर्दछ । गाउँमा पुग्न भरपर्दा यातायातका साधन, बस्नको लागि होटल, लजको सुबिधा, गाउँघरको सरसफाइ स्वच्छ वातावरण र पर्यटकहरुलाई सुरक्षित छौ भन्ने महसुस दिलाउन सक्नु पर्दछ । त्यसैगरी गाउँमा पुग्ने पर्यटकहरुका लागि सूचना केन्द्र, मनोरञ्जनस्थल, बैंक, स्वास्थ्य चौकी समेत हुनु पर्दछ । गाउमाँ पर्यटनको विकास हुनका लागि विकासको पूर्वाधार हुनुपर्दछ । गाउँमा प्राकृतिक सौन्दर्य, प्रचुर जैविक विविधता, ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाले पर्यटकको गन्तव्यस्थलको रुपमा रहेको हुन्छ । पर्यटनको क्षेत्रमा ग्रामीण पर्यटन अवधारणामा मात्र सीमित रहेको छ । ग्रामीण क्षेत्रमा भएका पर्यटकियस्थलको पहिचान हुन सकेको छैन । अब दिगो ग्रामीण पर्यटन कहिलेसम्म भन्ने बारेमा बहस हुनु जरुरी देखिन्छ । यस्तो ग्रामीण पर्यटनको विकास गर्न स्थानीय तहहरुले यी विषयमा चासो राख्नु पर्दछ ।

yfxf gu/kflnsfsf]lzv/sf[6 sfp06/af6 lbjfa; ;]jf

विहान	६:१५	बजे काठमाण्डौ (हाइस)
विहान	६:१५	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	७:१५	बजे काठमाण्डौ (बस)
विहान	८:00	बजे हेटौंडा (बस)
विहान	८:१५	बजे सिमभन्ज्याङ हुँदै काडमाण्डौ (फोर्स)
विहान	९: 00	बजे काठमाण्डौ (मिनीबस)
विहान	९:00	बजे हेटौंडा जम्बो हाइस
विहान	९:४५	बजे काठमाण्डौ फोर्स
विहान	१0:१५	बजे मार्खु, पालुङ हुँदै हेटौंडा (मिनीबर्स)
विहान	१0:१५	बजे काठमाण्डौ(फोर्स)
विहान	१0:३0	बजे हेटौंडा (फोर्स)
विहान	११:१५	बजे काठमाण्डौ (मिनिबस)
विहान	१२:३0	बजे हेटौंडा (बर्स)
मध्यान्ह	१२:३0	बजे काठमाण्डौ (बस)
मध्यान्ह	१:३0	बजे हेटौंडा (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे पालुङ गोगने पकने (मिनीबस)
दिउँसो	१:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	२:३0	बजे काठमाण्डौ (फोर्स)
दिउँसो	३:00	बजे पालुङबाट मार्खु (बस)
दिउँसो	३:३0	बजे पालुङबाट काठमाण्डौं (बस)

थप जानकारीको लागि नारायणी यातायात दिवा बस सेवा तथा टिकट काउण्टर दामन शिखरकोट इन्चार्ज अरुण लामा ९८५५०७२३२२ र नरेन्द्र अधिकारी ९८५५०७०५६१

dxTjk0f{ 6]lnkmf]g gDa/x?

पालुङ एम्बुलेन्स (चालक)	९८१४२०७४०१
आग्रा एम्बुलेन्स (चालक)	९८६०२२३७५५
जनकल्याण उच्च मा.वि.	०५७-६२०३६४
थाहा नगरपालिका कार्यालय	०५७-४०००५६
मत्स्यनारायण मा.वि.	०५७-६२०५१२
ईप्रका पालुङ (प्रमुख)	९८५५०६९४९९
प्रहरी चौकी फाखेल	०५७-६९२५१८
जिल्ला प्रशासन मकवानपुर	०५७-५२०३८८
विद्युत प्राधिकरण पालुङ	०५७-४०००२९

स्थानीय तहमा शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापनका मुख्य पक्षहरु

✍ u]kgfy uf}td

शिक्षा नै मानव स्रोत, सामाजिक, आर्थिक विकास तथा उन्नयनको आधार हो । वर्तमान संविधानमा आधार भूत तथा माध्यमिक शिक्षासहित शैक्षिक व्यवस्थापनको महत्वपूर्व कार्य स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्रभित्र छ । मुलुकको संघीय संरचना अनुरुप संघ, प्रदेश र स्थानीय तहमा रहने अलगअलग सरकारका लागि निर्वाचन सम्पन्न भइसकेको छ । नेपालको सन्दर्भमा संघीय शासन भन्नाले एउटै जनता, एउटै भूगोल र एउटै हैसियतका तीनवटा सरकारबाट शासन सञ्चालन गरिने पद्धति हो ।

मुलुकको यो नयाँ राजनीतिक तथा प्रशासनिक अभ्याससँगै संविधान निर्देशित तहगत सरकारका अधिकारको अभ्यास गर्दा काम र भूमिकामा संघ र प्रदेशले स्थानीय तहको क्षेत्रभित्र अतिक्रमण हुन सक्ने अवस्था पनि छ । यस्तो हुन नदिन जननिर्वाचत स्थानीय सरकार स्वयम् जागरूक हुन आवश्यक छ । यसका लागि विगतमा एकात्मक राज्य संरचनामा स्थानीय तहसम्म नै केन्द्र निर्देशत वा विकेन्द्रित सेवा व्यवस्थापन गर्दा अभ्यासमा रहेका विषयगत कार्य, जम्मेवारी र आवश्यकताका क्षेत्रहरु पहिचान गर्नुपर्छ । साथै नयाँ सन्दर्भ र स्थानीय सरकारका रूपमा व्यवस्थापकीय तथा कार्यकारिणी हैसियत सहितका संविधान प्रदत्त अधिकार सूची, जन अपेक्षा र स्थानीय क्षमता र पूर्वाधारको उचित पहिचान गर्न सक्नुपर्छ । यसरी पहिचान गरिएका विषय, अधिकार र क्षमताबीच उचित समन्वय गर्दै कार्यान्वयन हुन सके मात्र जनअपेक्षाअनुरूप प्रभावकारी सेवा प्रवाह सम्भव छ ।

संविधानमा रहेको संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको एकल र साझा अधिकार को सूचीका आधारमा संघीयता कार्यान्वयन तथा प्रशासन पुनरसंरचना समन्वय समितिबाट तयार गरिएको प्रतिवेदन,२०७३ अनुसार स्थानीय तहमा प्रवाह गर्नु पर्ने शैक्षिक सेवाहरूमा विद्यालय स्थापना, सञ्चालन र विद्यालय शिक्षा व्यवस्थापन, तथ्यांक व्यवस्थापन (बेरोजगारी समेत) का बिषय समेटिएका छन । यसरी नै शैक्षिक योजना निर्माण तथा कार्यान्वयन, प्रारम्भिक बालविकास, आाधारभूत र माध्यमिक शिक्षा, शिक्षक व्यवस्थापन तथा जनशक्ति विकास, प्रौढ तथा अनौपचारिक शिक्षा सामुदायिक अध्ययन केन्द्र, निरन्तर शिक्षा पनि रहेका छन् ।

यस्तै मातृभाषामा शिक्षा, भाषा संस्कृतिको संरक्षण र विकास, स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन, निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण, छात्रवृत्ति (विभिन्न किसिमका), पुस्तकालय /वाचनालय, शैक्षिक अनुगमन तथा मूल्यांकन, बालबालिका, महिला, अपांग, दलित, जनजाति, लोपोन्मुख समुदायमा शैक्षिक अवसरको सुनिश्चितता, युवा परिचालन तथा खेलकुद विकास,समुदाय परिचालन, सीप विकास तालिम, आय आर्जन आदि विषय रहेका छन ।

नेपालको संविधान प्रदत्त अधिकार र क्षेत्रगत कार्यव्यवस्थापनलाई स्थानीय सरकारमातहत व्यवस्थापन गर्ने गरी स्थानीय सरकार ऐन २०७४ मा आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा क्षेत्रमा स्थानीय तहको २३ वटा काम, कर्तव्य र अधिकार देहायअनुसार निर्धारण गरिएको छः

- प्रारम्भिक वाल विकास तथा शिक्षा, आधारभूत शिक्षा, अभिभावक शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुल्ला तथा वैकल्पिक निरन्तर सिकाइ, सामुदायिक सिकाइ र विशेष शिक्षासम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन, मूल्यांकन र नियमन ।
- सामुदायिक, संस्थागत, गुठी र सहकारी विद्यालय स्थापना, अनुमति, सञ्चालन, व्यवस्थापन तथा नियमन ।
- प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजना तर्जुमा, सञ्चालन, अनुमति, अनुगमन र नियमन ।
- मातृभाषामा शिक्षा दिने विद्यालयको अनुमती, अनुगमन र नियमन ।

गाभिएका वा बन्द गरिएका विद्यालयहरूको सम्पत्ति व्यवस्थापन,

- गाउँ तथा नगर शिक्षा समिति गठन र व्यवस्थापन,
- विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन तथा व्यवस्थापन,
- विद्यालयको नामाकरण,
- सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व, सम्पत्तिको अभिलेख, संरक्षण र व्यवस्थापन
- विद्यालयको गुणस्तर अभिवृद्धि तथा पाठ्य सामग्रीको वितरण,
- सामुदायिक विद्यालयको शिक्षक एवं कर्मचारीको दरबन्दी मिलान,
- विद्यालयको नक्सांकन, अनुमति, स्वीकृति,
- समायोजन तथा नियमन,
- सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक पूर्वाधार
- निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापन,
- आधारभूत तहको परीक्षा सञ्चालन, अनुगमन तथा व्यवस्थापन,
- विद्यार्थी सिकाइको उपलब्धिको परीक्षण र व्यवस्थापन,
- निःशुल्क शिक्षा, विद्यार्थी प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन,
- ट्युसन, कोचिङ जस्ता विद्यालय बाहिर हुने अध्यापन सेवाको अनुमति तथा नियमन, स्थानीय स्तरका शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र स्तरीकरण, स्थानीय पुस्तकालय र वाचनालयको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन,
- सामुदायिक विद्यालयलाई दिइने अनुदान तथा सोको व्यवस्थापन, विद्यालयको आय व्यायको लेखा अनुशासन कायम, अनुगमन र नियमन,
- शिक्षण सिकाइ र शिक्षक र कर्मचारीको तथा क्षमता विकास,
- अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापको सञ्चालन ।

संविधान र उल्लिखित विभिन्न आधारमा स्थानीय तहमा शिक्षा क्षेत्रको विकास गर्न देहायका विषयमा आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका बनाई व्यवस्थापन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक (गुरूकुल, मदरसा, गुम्बा आदि) एवम् निरन्तर सिकाइ तथा विशेष शिक्षासम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्नुपर्ने छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजनागत तर्जुमा, सञ्चालन, अनुमति र नियमन गर्ने काम पनि स्थानीय तहको नै हुनेछ । पाठयक्रम, पाठ्यक्रम सामग्री वितरण तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ । विद्यालय शिक्षक एवं कर्मचारीको व्यवस्थापन र विद्यालय नक्शांङ्कन, विद्यालयको अनुमति, स्वीकृति, समायोजन गर्ने, शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र मर्मत सम्भार गर्नु पर्ने छ ।

आधारभूत तह (कक्षा ८) को परीक्षा व्यवस्थापन, विद्यार्थी सिकाइ उपलब्धि परीक्षण र व्यवस्थापन, विद्यार्थी प्रोत्साहन तथा छात्रवृत्तिको व्यवस्थापन, शैक्षिक परामर्श सेवाको अनुमति तथा नियमन, स्थानीय तहका शैक्षिक ज्ञान, सीप र प्रविधि संरक्षण, प्रबर्द्धन र स्तरीकरण, स्थानीय पुस्तकालय र वाचनालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन, माध्यमिक तहसम्मको शैक्षिक कार्यक्रमको समन्वय र नियमन, स्थानीय तहमा साक्षरता शिक्षा प्रवर्धन, निरन्तर शिक्षा र आय आर्जनमूलक सिप अभिवृद्धि, विद्यालय बाहिर रहेका बालबालिकाको पहिचान तथा अनिवार्य शिक्षाको सुनिश्चितता, शैक्षिक गुणस्तर वृद्धिका लागि आवश्यक प्रवन्ध आदितसर्थ अब समृद्ध नेपाल निर्माणका लागि केन्द्र वा प्रदेशबाट कानुन, स्रोत साधन र प्रविधिको दीर्घ अपेक्षा नगरी स्थानीय तहबाटै स्वशासनको अनुभूति प्रदान गर्ने र ७५३ ओटै स्थानीय खम्बाहरूलाई मजवुत बनाउनु स्थानीय सरकारहरूको कर्तव्य र दायित्व दुवै रहेको छ । यो कर्तव्य र दायित्व बहन गर्न एक्लै हैन मिलेर र भिन्नभिन्न हैन सामूहिक सोच र कार्यशैलीबाट सहभागितामूलक व्यवस्थापनबाट मात्र सहज हुन सक्छ ।

विभिन्न आधारमा स्थानीय तहमा शिक्षा क्षेत्रको विकास गर्न आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका बनाई व्यवस्थापन गर्न उपयुक्त देखिन्छ । प्रारम्भिक बाल शिक्षा तथा विद्यालय शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, खुला तथा वैकल्पिक (गुरुकुल, मदरसा, गुम्बा आदि) एवम् निरन्तर सिकाइ तथा विशेष शिक्षासम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गर्नुपर्ने छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको योजनागत तर्जुमा, सञ्चालन, अनुमति र नियमन गर्ने काम पनि स्थानीय तहको नै हुनेछ । पाठयक्रम, पाठ्यक्रम सामग्री वितरण तथा स्थानीय पाठ्यक्रम विकास र कार्यान्वयन गर्नुपर्ने छ । विद्यालय शिक्षक एवं कर्मचारीको व्यवस्थापन र विद्यालय नक्शांङ्कन, विद्यालयको अनुमति, स्वीकृति, समायोजन गर्ने, शैक्षिक पूर्वाधार निर्माण र मर्मत सम्भार गर्नु पर्ने छ ।

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

ईँटाभट्टा सुधार्न सार्क क्षेत्रका व्यवसायीहरू सहमत

◆ विकास संवाददाता

दक्षिणी एशियामा वायु प्रदूषणको मुख्य कारक मानिएको ईँटाभट्टालाई आधुनिक र स्वच्छ प्रविधिबाट सञ्चालन गराउन यस क्षेत्रका ईँटाभट्टा सञ्चालकद्वय सहमत भएका छन् ।

एकीकृत पर्वतीय विकासका लागि अन्तराष्ट्रिय केन्द्र (इसिमोड) र नेपाल ईँटा व्यवसायी महासंघको संयुक्त आयोजनामा राजधानीमा सम्पन्न कार्याशालामा व्यवसायीहरूले यो प्रतिवद्धता जनाएका हुन् । हरित दक्षिण एशियाको ईँटा क्षेत्रका लागि जिकज्याक प्रविधिको प्रवर्द्धनसम्बन्धी कार्यशालामा सहभागी ईँटा व्यवसायीहरूले यसका लागि सामूहिक रुपमा काम गर्नसमेत तयार भएका छन् ।

नेपाललगायत बंगलादेश, भारत र पाकिस्तानका २५ जना ईँटा व्यवसायीको सहभागिता रहेको उक्त कार्यशाला २ दिन चलेको थियो । कार्यशालामा जिकज्याक प्रविधिबाट ईँटा उत्पादन गर्दा हरितगृह ग्यास उत्सर्जन कम भई ब्ल्याक कार्बनलाई न्यूनीकरण हुने, उत्पादकत्वमा वृद्धि, कोइलाको खपतमा कमी र ईँटाको गुणस्तरमा सुधार हुने भएकाले यस प्रविधिको प्रवर्द्धन गर्नुपर्नेमा जोड दिएको थियो ।

कार्यशालामा इसिमोडका उपमहानिर्देशक एकलव्य शर्माले परम्परागत ईँटाभट्टाबाट निस्कने ब्ल्याक कार्बनले खासगरी पर्वतीय क्षेत्रमा प्रत्यक्ष असर पुऱ्याएको र यसबाट दक्षिण एशियाका बासिन्दाको स्वास्थ्य, कृषि उत्पादनमा ह्रास आएकाले यसमा सुधार ल्याउन सामूहिक प्रयासको खाँचो औँल्याए ।

सोही अवसरमा इसिमोडका विद्याविमली प्रधान, अरनिको पाण्डे, महासंघका अध्यक्ष महेन्द्रबहादुर चित्रकारले नेपालमा गोरखा भूकम्पपछि ईँटाभट्टामा जिकज्याक प्रविधिलाई प्रोत्साहन गरिएको र यसबाट झण्डै ४० प्रतिशत प्रदूषण उत्सर्जनमा कमी आएको जानकारी दिए ।

सहभागीहरूलाई जिकज्याक प्रविधिबाट ईँटा उत्पादन गरिएका भक्तपुर, धादिङ र विराटनगरका भट्टीहरूको अवलोकन भ्रमण गराइएको थियो ।

पर्यटनः प्रचार शैलीमा परिवर्तन

केही वर्षअघिसम्म वस्तुदेखि सेवा प्रवर्द्धधनका लागि ब्रोसर छाप्ने गरिन्थ्यो । तर अहिले सूचना प्रविधिको विकाससँगै सामाजिक संजालमार्फत प्रचार गर्ने शैली सुरू भएको छा।यही शैलीलाई पछ्याएर नेपाल पर्यटन बोर्डले नेपालको पर्यटन गन्तब्यको प्रचार गर्ने भएको छ।

वोर्डका वरिष्ठ प्रवन्धक सुनिल शर्माले पन्ध्र वर्ष अगाडीको पर्यटन प्रवर्द्धनको योजनाको तुलना गर्दै भने, ' विगतका दिनमा पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि स्टीकर, ब्रोसर, क्यालेण्डर लगायतका सामाग्री छाप्ने गरिन्थ्यो। अहिले संसार प्रविधीमैत्री भइसकेको छ। एउटा मोवाइल र ल्यापटपकै भरमा संसार हेर्न सकिन्छ र मुख्यतः सामाजिक संजाल प्रयोगकर्ता धेरै छन्। सामाजिक संजालमार्फत प्रभावकारी ढंगले पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि अन्तराष्ट्रिय विज्ञ ल्याउने योजना बनाइएको हो।' उनका अनुसार विगत तीन वर्ष अघिदेखि वोर्डले फेसबुक, ट्विटर, इन्स्टाग्राम, युट्युबमा आफ्नो वेवपेज खोलेको छ। सामाजिक संजालको प्रयोगले आन्तरिक तथा वाह्य पर्यटकको चासो बढेको उनले बताए। उनका अनुसार पर्यटन मेलामा भाग लिने र डिजिटल टुरिज्जमलाईसँगसँगै बढाएका छौं। बोर्डको ट्विटर फ्लोअर्स ६ हजार ८ सय छन् भने इन्स्टाग्राममा सात हजार एक सय चौध फलोअर छन्। फेसबुकमा ६८ हजार आठ सय ५४ जनाले फलो गरेका छन् भने युट्युबमा सात सय ४० सदस्य रहेका छन्।

सामाजिक संजालले नेपालको पर्यटन प्रवर्द्धनका लागि संसारसँग हातेमालो गर्ने माध्यम बनाइदिएको छ। विदेशीले नेपालको पर्यटन सम्बन्धी लेखेको समाचार, लिएका तस्विर वोर्डले आफ्नो पेजमा पोस्ट गर्छ। उनले भने 'नेपालको पर्यटन क्षेत्रको प्रवर्द्धन स्मार्टफोन प्रयोगकर्ताले पनि सक्छन्। स्मार्ट फोन प्रयोगसँगै स्मार्ट दिमाग लगाउने हो भने नेपालको प्रकृति, संस्कृति लगायतका कुराको तस्विर, भिडीयो अनुसारको कन्टेन्ट प्रयोग गरी राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय पर्यटनसँग सम्वन्धित व्यक्ति र संस्थालाई ह्यासट्याग(#) गर्न सक्छन् जसले गर्दा पर्यटन प्रवर्द्धन हुन्छ। ह्यास ट्याग गर्दा सेलेक्टेड ग्रुप र तस्विर विवरणलाई अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्छ।' टुरिजम पढाइ हुने कलेजमा समेत वोर्डले तालिम दिँदै आएको छ।

प्रदेशले घरजग्गादेखि मनोरञ्जन करसम्म उठाउन सक्ने

संविधानले कर निर्धारण तथा असुली गर्ने पाउने अधिकार प्रदेश सरकारलाई दिइएको छ । घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क, मनोरञ्जन, विज्ञापन र कृषि आयमा कर लगाउनसक्ने अधिकार संविधानअनुसार प्रदेशलाई दिएको अर्थ मन्त्रालयले जानकारी दिएको छ । नेपालको संविधानको धारा १९७ अनुसार प्रदेशको कर तथा गैरकर र ाजस्व लगाउने र उठाउने सम्बन्धमा बनेको नमूना विधेयकमा प्रदेश कर कार्यालयले कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गरी कर दायित्व विवरण खुलाएर कर लिनसक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

संविधानअनुसार सातवटै प्रदेशमा प्रदेश सर कार गठन भइसकेको अवस्थामा अर्थ मन्त्रालयले करसम्बन्धी नमूना कानून प्रदेशमा पठाएको हो । उक्त कानुनमा प्रदेश सरकारले आफ्नो क्षेत्रभित्र घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन गर्दा शुल्क लगाउनसक्ने व्यवस्था गरेको छ ।

विधेयकको परिच्छेद-४ को करसम्बन्धी व्यवस्थाअनुसार घर, जग्गा वा घरजग्गाको स्वामित्व हस्तान्तरण गर्दा शुल्क बुझाउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । उक्त शुल्कको निर्धारण गर्दा कर तिर्नसक्ने क्षमताका आधारमा कर निर्धारण गर्नुपर्नेछ । घरजग्गा वा स्वामित्व हस्तान्तरण हुँदा महिलालाई २५ प्रतिशत छुट दिनु पर्नेछ । कानूनअनुसार प्रदेशलाई सवारी साधन कर लगाउनसक्ने अधिकार दिइएको छ । इन्धनद्वारा सञ्चालित हुने सबै सवारी साधनमा प्रदेश सरकारले कर लगाउनसक्छ ।

प्रदेश सरकारलाई मनोरञ्जन करसमेत लगाउनसक्ने अधिकार दिइएको छ । प्रदेश सरकार ले चलचित्र घर, भिडियो घर, सांस्कृतिक मनोरञ्जन कर लगाउन सक्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी, प्रदेश सरकारले अनुमति दिएका विज्ञापन एजेन्सीले विज्ञापनको कारोबार गरेको र विज्ञापनका सामग्री राख्न दिएबापत विज्ञापन कर लगाउन सक्नेछ । कृषि आयमा कर लगाउनेसक्ने अधिकार पनि उसलाई गरिएको छ ।

करबापत असुल गरिएको रकममध्ये २ प्रतिशत प्रशासनिक खर्च कटाएर बाँकी राजस्व तोकिएको समयावधिमा प्रदेश सञ्चित कोषमा जम्मा गनुपर्ने हुन्छ । स्थानीय तहले उठाउने शुल्क पनि सोहीअनुसार गर्नुपर्नेछ । त्यसैगरी, विधेयकको परिच्छेद-१४ मा गैरकर राजस्व उठाउनसक्ने व्यवस्था गरिएको छ । यस अतिरिक्त सेवा शुल्क तथा दस्तुर, पर्यटन शुल्क समेत उठाउन पाउने व्यवस्था छ । यो पनि प्रदेश सरकारको आय हुनेछ । करसम्बन्धी कानून बनाउन प्रदेशले केन्द्र सरकारसँग समन्वय गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैगरी, स्थानीय तह र नेपाल राष्ट्र बैंकसँग पनि समन्वय गरेर कर निर्धारणका लागि कानून बनाउनुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । नेपालको संविधानको धार ा ५९ र २१३ अनुसार यसअघि अर्थ मन्त्रालयले प्रदेश सञ्चित कोष, सरकारी कोषको सञ्चालन, बजेट तर्जुमा, निकासा तथा खर्च गर्ने, लेखा राख्ने अधिकारसहित प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७४ नमूना विधेयक पारित गरी प्रदेशमा पठाइसकेको छ ।

स्थानीय सरकारको सबलीकरण

जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी चुनौती हो । स्थानीय सरकार अन्तर्गत विविध विषय क्षेत्रमा काम गर्ने प्रशासनिक, प्राविधिक, कानुनी क्षेत्रका कर्मचारी चाहिन्छन्। हालैको सामान्य प्रक्षेपणले स्थानीय तहमा तत्काल ३७ हजार कर्मचारी चाहिने देखिएको छ। तर स्थानीय तह अन्तर्गत त्यसको एक तिहाइ पनि कर्मचारी पठाउन सकिएको छैन। संविधान र प्रचलित अन्य कानुनले धेरै अधिकार, काम, कर्तव्य दिए पनि स्थानीय सरकारले त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने कर्मचारीको अभाव झेल्नुपरेको छ ।

मुलुक संघीय ढाँचामा रुपान्तरण भई स्थानीय तहको निर्वाचन भएपछि स्थानीय शासनको प्रभावकारिताका विषयमा थुप्रै बहस र चर्चा भएका छन्। वर्तमान संविधान र संघीयता कार्यान्वयनको आधार नै स्थानीय शासनको सबलीकरण हो भन्नेमा दुईमत छैन ।

यद्यपि स्थानीय शासनको सम्बन्ध संघीयतासँग मात्रै छैनरू। संघीय पद्धतिलाई अवलम्बन नगरेका बेलायत, फ्रान्स, जापान, दक्षिण कोरिया जस्ता देशमा पनि स्थानीय शासनलाई बढी महत्त्व दिइएको छरू। अर्कातिर संघीयतालाई अवलम्बन गरेर पनि भारत, मलेसिया, पाकिस्तान जस्ता देशले स्थानीय तहलाई स्वायत्त अधिकार दिएका छैनन्। स्थानीय तहसँग अधिकार बाँडफाँड गर्दै सशक्त स्थानीय सरकारको अवधारणालाई नेपालले आत्मसात गऱ्यो । जनतालाई सेवा र विकासको लाभ उपलब्ध गराउने मात्र नभएर लोकतान्त्रिक पद्धति अभ्यास गर्ने थलोका रुपमा पनि स्थानीय शासनलाई हेरिएको छ । तर स्थानीय सरकार गठन भएको ५ देखि ९ महिना भइसक्दा पनि त्यसले गति लिन नसकेको भनेर टिप्पणी भइरहेका छन् । यसमा आंशिक सत्यता छ, तर निरपेक्ष रुपमा यसरी मूल्याङ्कन गर्नु भने गलत हुन्छ।

के छन्, चुनौती ?

स्थानीय आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्दै स्थानीय विकासका काम गर्ने सन्दर्भमा स्थानीय सरकारसमक्ष चुनौतीका चाङ छन्। डेढ दशकपश्चात स्थानीय शासनको अनुभव गर्न पाएका जनसमुदायमा स्थानीय सरकारप्रतिको अपेक्षा ज्यादा रहनु स्वाभाविक हो । तर आकांक्षा सम्बोधन गर्ने पूर्वतयारी आवश्यक हुन्छ नै । यतिखेर स्थानीय सरकारका अगाडि जनतासमक्ष गरेका प्रतिबद्धता पूरा गर्नुपर्ने दायित्व र स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता बीचको खाडल नै मुख्य चुनौतीका रुपमा रहेको देखिन्छ ।

सैद्धान्तिक र कानुनी रुपमा स्थानीय तहहरुको पुनर्संरचना भइसकेको छरू। तर कार्यसम्पादन गर्ने कार्यालय भवनको अभाव छ । विषयगत कार्यालयहरु जस्तै- शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, कृषि, पशुसेवा आदि स्थानीय सरकार अन्तर्गत रहने भए। तर न ती सबै इकाइ स्थानीय तहमा समायोजन भइसकेका छन्, न एकै स्थानबाट कार्य सञ्चालन गर्नेगरी भौतिक संरचनाको व्यवस्था नैरू। यसले पनि स्थानीय सरकारको कार्य सञ्चालनमा चुनौती सिर्जना गरेको छ ।

दोस्रो, जनशक्ति व्यवस्थापन सम्बन्धी चुनौती हो । स्थानीय सरकार अन्तर्गत विविध विषय क्षेत्रमा काम गर्ने प्रशासनिक, प्राविधिक, कानुनी क्षेत्रका कर्मचारी चाहिन्छन्। हालैको सामान्य प्रक्षेपणले स्थानीय तहमा तत्काल ३७ हजार कर्मचारी चाहिने देखिएको छ। तर स्थानीय तह अन्तर्गत त्यसको एक तिहाइ पनि कर्मचारी पठाउन सकिएको छैन। संविधान र प्रचलित अन्य कानुनले धेरै अधिकार, काम, कर्तव्य दिए पनि स्थानीय सरकारले त्यसलाई कार्यान्वयन गर्ने कर्मचारीको अभाव झेल्नुपरेको छ ।

तेस्रो चुनौती स्थानीय स्रोत व्यवस्थापन र आयआर्जन सम्बन्धी हो । केन्द्रबाट दिने अनुदानको भरमा मात्र स्थानीय सरकारले काम गर्न नसक्ने निश्चित छ । आफ्नो स्रोत व्यवस्थापन गर्न सकिएन भने स्वायत्त अधिकार नै धरापमा पर्न पनि सक्छ । स्थानीय तहले के कस्ता स्रोतबाट राजस्व संकलन गर्ने, कसरी गर्ने भन्नेमा अझ द्विविधा छ । करका दरहरु कसरी लगाउने, यस सम्बन्धी अधिकार र मापदण्ड के हुने भन्नेमा अस्पष्टता कायमै छ।

चौथो, स्थानीय पूर्वाधारहरुको विकासबाटै दिगो आम्दानी गर्ने हुन्, स्थानीय तहले । स्थानीय सडक, फोहोर व्यवस्थापन केन्द्र (डम्पिङ साइट), बसपार्क, व्यावसायिक भवन आदि निर्माण गर्नसके सहरी व्यवस्थापनका साथै आयआर्जन पनि हुन्छ । यसका लागि ठूलो लगानी आवश्यक पर्छ। यो लगानी कसरी जुटाउने भन्ने चुनौती छ, खासगरी नयाँ नगरपालिकाहरुमा ।

पाँचौं चुनौती दक्षता अभिवृद्धिको हो । स्थानीय सरकारले योजना कसरी बनाउने, बजेट कसरी तर्जुमा गर्ने, आर्थिक कार्यप्रणाली कसरी सञ्चालन गर्ने, न्यायिक अधिकार कसरी प्रयोग गर्ने, जलवायु अनुकूलन कार्यक्रम कसरी सञ्चालन गर्ने जस्ता प्रशासनिक एवं प्राविधिक विषयमा राजनीतिक पदाधिकारीलाई ज्ञान नहुनु स्वाभाविक हो । यसले अलमलको स्थिति सिर्जना गरेको छ।

उल्लिखित चुनौतीलाई एक साता वा महिनामै सामना गर्न सकिने होइन । निरन्तर प्रयास चाहिन्छ । त्यसैले अहिले नै स्थानीय सरकार कमजोर भयो भन्ने निष्कर्ष निकाल्न हुँदैन, बलियो बन्दैछ । र, बलियो बनोस् भन्ने कामना गर्ने हो, सबै क्षेत्रबाट सहयोग गर्ने होरू। स्थानीय सरकारलाई सबलीकरण गर्नु यतिखेर केन्द्रको पनि दायित्व हो । केन्द्रीय सरकार वा प्रशासनले केही गरिरहेको छैन भन्ने आरोप पनि लाग्ने गरेको छरू। तर यथार्थमा केही गरिरहेकै छ, पर्याप्त सहयोग गर्नचाहिँ नसकेको हो।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को बजेट तर्जुमा हुँदा नै स्थानीय तहलाई सोझै अनुदान पठाउने व्यवस्था गरियो । जुन स्वायत्त स्थानीय शासनको कार्यान्वयनलाई बल पुऱ्याउने कोशेढुंगा थियो । अनुदान अपर्याप्त भयो अलग कुरा होरू। संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयले स्थानीय तहका लागि ३० भन्दा बढी नमुना कानुनको ढाँचा तयार गरी पठाइसकेको छ । स्थानीय तहको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धिका लागि यसले सहयोग गर्छरू। सहरी विकास मन्त्रालय तथा नगर विकास कोषजस्ता निकायले स्थानीय पूर्वाधार विकासमा सहयोग गरिरहेका छन् ।

अहिले नै स्थानीय सरकार कमजोर भयो भन्ने निष्कर्ष निकाल्न हुँदैन, बलियो बन्दैछरु। स्थानीय सरकारलाई सबल बनाउनु केन्द्रको पनि दायित्व हो ।

सुरेश अधिकारी

स्थानीय तहका निर्वाचित पदाधिकारी र कर्मचारीलाई विविध विषयमा प्रशिक्षण दिने र अन्तरक्रिया गर्ने कामले निरन्तरता पाएको छ । विभिन्न केन्द्रीय, क्षेत्रीय र जिल्लास्तरीय कार्यालयबाट कर्मचारी काममा पठाउने कार्य पनि निरन्तर छ । स्थानीय तहको निर्वाचनपश्चात संघीय तथा प्रादेशिक संसदको निर्वाचन र त्यसको तयारीका कारणले पनि स्थानीय सरकारलाई सबल बनाउन गरिनुपर्ने कार्यमा कमी भएको हुनसक्छ।

अबको गन्तव्य

स्थानीय सरकार सक्षम, जनमुखी, प्रतिस्पर्धी एवं सबल भएमै हामीले रोजेको र खोजेको शासकीय प्रणाली सफल हुने हो । संघ र प्रदेशमा नयाँ सरकार बन्दैछन् । देशले संक्रमणकाललाई पार गरेको छ, प्रशासनिक पुनर्संरचना हुँदैछ । यस परिवेशमा अब स्थानीय सरकारलाई सबल बनाउन गर्नुपर्ने कार्यमा कुनै पनि बहानामा ढिलो गर्न मिल्दैन। केन्द्रीकरणको मानसिकता त्याग्नैपर्छ । केन्द्रबाट आयोजना छनोट र बजेट विनियोजन गर्ने अनि स्थानीय तहमा केन्द्रीय निकायले नै कार्यान्वयन गर्ने हो भने सिद्धान्त संघीय भए पनि व्यवहार एकात्मक ढाँचाको बन्न जान्छ । अहिले पनि 'टप-डाउन एप्रोच'बाटै कतिपय कामगर्न खोजिएको देखिन्छ, यो गलत छरू। राजनीतिकदेखि कर्मचारीतन्त्रले पनि संघीय ढाँचा अनुरुपको व्यवहार प्रदर्शन गर्नुपऱ्यो। स्थानीय सरकारलाई सक्षम बनाउने व्यावहारिक प्रतिबद्धता हुनुपऱ्यो। यसबाटै सुरू हुन्छ, स्थानीय सरकारको सबलीकरण अभियान।

(अधिकारी संघीय मामिला तथा स्थानीयविकास मन्त्रालयका सहसचिव हुन् ।)

-इकान्तिपुरबाट

यस कारण सौता सहन बाध्यछन् ग्रामिण महिला

◆ विकास संवाददाता

बिहान-बेलुकीको हातमुख जोर्ने समस्याकै कारण कैलाश गाउँपालिका ९ की ३४ वर्षीया मञ्जु थापा सौता सहन बाध्य छिन् । उनका पति श्यामले महिना दिनअघि एक महिलालाई कान्छी पत्नीका रूपमा घरभित्र्याए। सौता र पतिको खप्की सहन नसकी उजुरीका लागि प्रहरी कार्यालय पुगेकी मन्जु पतिलाई १ देखि ३ वर्षसम्म थुन्न सक्ने कानुनी प्रावधान रहेको जानकारी पाएपछि उजुरी नगर्ने निधोमा पुगिन्। भन्छिन्, 'पतिलाई जेल पठाएर कसरी बालबच्चा हुर्काउने? बरू सौताको खटनपटन सहन्छु भन्ने सोचले उजुरी नगरी फर्किएँ।'

३ बच्चाकी आमा मञ्जुलाई सौता र पति दुवैसँग एक छिन बस्न त के हेर्न पनि मन छैन। मजदुरी गरी खान पुग्ने जमिन वा बच्चा र आफू पालिनसक्ने क्षमता हुँदो हो त बहुविवाह गर्ने पति र सौतालाई कानुनी कारबाही गराई छाड्ने रिस उनीसँग छ। आत्मनिर्भर नभएकै कारण आफू र बच्चा पालिनकै लागि पति र सौतासँग चुपचाप बस्न बाध्य छिन् ।

१/२ महिना पतिलाई जेल हालेर सौताछुटाउन उनी चाहन्छिन्। ३र३ वर्षसम्म पतिलाई जेल हाल्दा आफ्नै बिचल्ली हुने डरले प्रहरीमा उजुरी नदिएको मन्जुको भनाइ छ। 'श्रीमान्को बानी/व्यहोरा हेर्दा प्रहरीमा उजुर दिएर ३ वर्ष थुनाउनुपर्ने खालको छ। तर के गर्नु ऊ थुनामा परेपछि ३ बच्चा र आफ्नो मुखमा माड लाग्दैन,' उनले ँदै भनिन्।

राक्सिराङ गाउँपालिका ६ की अनीता मोक्तानले गरिबीका कारणले सौताको खप्की सहिरहेकी छन्। कक्षा ११ सम्म अध्ययन गरेकी उनले पतिलाई बहुविवाहमा थुनाएर २ बालबच्चाको पालनपोषण कसरी गराउने भन्ने चिन्ताले प्रहरी कार्यालय पुगे पनि मुद्दा दर्ता नगराई फिर्ता भइन्। 'आफू र बालबच्चा पाल्ने आधार भए श्रीमान् र सौता दुवैलाई बहुविवाहमा जेल हालिदिन्थें,' उनले भनिन्। मञ्जु र अनीता मात्र होइन मकवानपुरका अधिकांश महिलाले नियति यस्तै छ।

पतिले सौता ल्याएको झोंकमा महिलाहरु प्रहरी कार्यालयमा उजुरी दिनआउँछन्। १ देखि ३ वर्षसम्म पति र सौताथुनिन सक्छन् भनेपछि मलिनो अनुहार लगाएर उजुरीबिनै फर्किन्छन्। प्रहरी कार्यालयको महिला सेल प्रमुख दीपा कार्की भन्छिन्, 'यहाँ बहुविवाहका मुद्दा धेरै आउँछन्। तर पछि सौता र पतिसँगै मिलेर बस्छौं भनेर फर्कने गरेका छन्।' मुलुकी ऐनको एघारौं संशोधनले बहुविवाह गर्ने दुवैलाई १ देखि ३ वर्षसम्म थुनामा राख्न सक्ने वा ५ हजारदेखि २५ हजार रूपैयाँसम्म दण्ड गर्न सक्ने कानुनी व्यवस्था गरेको छ। बहुविवाह नियन्त्रणका लागि कानुनीव्यवस्था रहे पनि आत्मनिर्भर नभएकाले बहुविवाहको पीडा सहेर महिलाहरु बस्न बाध्य रहेको अधिवक्ता ललिता श्रेष्ठ बताउँछिन्।

'कानुन मात्र कडा बनाएर के गर्नु महिलाहरु आत्मनिर्भर र शिक्षित नभएसम्म बहुविवाह प्रथा नियन्त्रण आउँदैन,' उनले भनिन्। आगामीभदौदेखि कार्यान्वयनमा आउने मुलुकी ऐनमा बहुविवाह गरे २ वर्षदेखि ५ वर्षसम्म थुनामा राख्ने सक्ने व्यवस्था छ।

यस आवको ८ महिनामा जिल्ला अदालत मकवानपुरमा ९ वटा बहुविवाह मुद्दा दर्ता भएका छन्। पतिले बहुविवाह गरी पीडा खेप्नुपरेको दुखेसो पोख्न प्रहरी कार्यालय र माइतीनेपालमा मासिक सरदर १० महिला आउने गरेको माइती नेपाल हेटौंडा शाखा प्रमुख माया लामाको दाबी छ। भन्छिन्, 'तर पतिविद्ध लिखित उजुरी दिन भने मान्दैनन्।'

मन्त्रीलाई पुरानो बुलेरो, सचिवहरुलाई सवारी साधन अभाव

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश ३ मा मन्त्री, सचिवलगायतलाई सवारीसाधनको अभाव भएको छ। मुख्यमन्त्रीलाई सवारीसाधनको व्यवस्था भएपछि मन्त्रीहरुलाई पुरानो बुलेरो गाडी उपलब्ध गराइएको छ। प्रदेश मन्त्रालयका केही सचिवहरूले सवारीसाधन नै पाएका छैनन् ।

प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयले प्रदेश ३ को मुख्यमन्त्री कार्यालय तथा अन्य मन्त्रालयहरुका लागि विभिन्न संघीय मन्त्रालयका १३ गाडी पठाउन निर्णय गरेको थियो। माघ २२ को मन्त्रिपरिषदको निर्णयअनुसार प्रदेश ३ मा कृषि विकास मन्त्रालयबाट कार एउटा, जिप ३, पिकअप ३, बुलेरो एउटा त्यस्तै महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण मन्त्रालयबाट एउटा टाटा सुमो, वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालयले कार २ वटा र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयबाट पिकअप एउटा, शिक्षा मन्त्रालयबाट जिप एउटा पठाउन निर्णय गरेको ३ नम्बर प्रदेश मुख्यमन्त्री कार्यालयले जनाएको छ। बिहीबारसम्म हेटौंडामा १३ सवारीसाधन आइपुगेका छन्। 'संविधान बमोजिम प्रदेश सरकार निर्माण गरियो भने ६९ सवारीसाधन आवश्यक छ,' मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालय सचिव रमेश शिवाकोटीले भने, 'सवारीसाधनको अभाव छ।' ३०/४० वर्षका करिब एक दर्जन पुराना सवारीसाधन हेटौंडा आइपुगेका छन्। केही सवारीसाधन मर्मत गर्न नमिल्ने अवस्थाका थोत्रा छन्। सुरूमै क्षेत्रीय प्रशासन कार्यालय हेटौंडाले ६९ सवारीसाधन आवश्यक पर्ने भएकाले उपलब्ध गराइदिन सम्बन्धित निकायसँग माग गरेको थियो।

मन्त्रालयका लागि आवश्यक सवारीसाधनका लागि प्रदेश ३ मा रहेको चितवन, ललितपुर र काठमाडौंको जिल्ला प्रशासन कार्यालयलाई सरकारी सवारीसाधनहरु २ जिप, २ पिकअप माग गरे पनि हालसम्म नआइपुगेको मुख्यमन्त्रीको कार्यालयले जनाएको छ। त्यस्तै ३ नम्बर प्रदेशका बाँकी १० जिल्लाबाट १ जिप, १ पिकअप सरकारी सवारीसाधनको माग गरेको तर दोलखाले बिग्रेको सवारीसाधन पठाएको छ। अन्य जिल्लाबाट पनि पुराना सवारीसाधन आइपुगेको कार्यालयले जनाएको छ। मुख्यमन्त्री कार्यालयका उपसचिव शालिकराम ढकालले मन्त्रालयहरुका लागि आवश्यक सवारीसाधन

नभएर विभिन्न कार्यालयहरुसँग माग्दै काम चलाइरहेको बताए। प्रदेश मन्त्रालयमा सवारीसाधन र निवासको समस्याले विशेषगरी अधिकृतस्तर माथिका कर्मचारीहरु आउन आनकानी गरिरहेका छन्।

भौतिक पूर्वाधार र सामाजिक विकास मन्त्रालयमा विहीबारसम्म एकजना पनि कर्मचारी आएका छैनन्। खटाएको कर्मचारीहरु आइतबारसम्म पनि आएनन् भने कडा ताकेता लगाइन्छ मुख्यमन्त्री कार्यालयका एक वरिष्ठ अधिकृतले भने। प्रदेश मन्त्रालयमा २ सय ७ कर्मचारीको दरबन्दी छ। तीमध्ये बिहीबारसम्म ३० कर्मचारी मात्र उपस्थित छन्।

प्रदेशमा खटिनै मानेनन् कर्मचारी

प्रदेश ३ को भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालयमा सचिव नहुँदा मन्त्री केशव स्थापितले मुख्यमन्त्रीको कार्यालयमा पदबहाली गर्नुपर्ने अवस्था आयो।

सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले कर्मचारी खटाइसके पनि भौतिक पूर्वाधार र सामाजिक विकास मन्त्रालय अझै सचिवविहीन छ। सामाजिक विकास मन्त्रालयमा खटाइएका सचिव सम्पर्क विहीन छन् भने भौतिक पूर्वाधारमा जीवथ मण्डल खटाइए पनि हाजिर भइसकेका छैनन् ।

मन्त्रालय, विभाग र पायक पर्ने जिल्लामा काम गरिरहेका कर्मचारीले प्रदेशमा खटिन आनाकानी गरेका कारण समस्या भएको हो । मन्त्रालय गठनलगत्तै सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले प्रदेश ३ मा श्रेणीविहीनसहित १ सय ७ कर्मचारी काज सवा गरिए पनि अहिलेसम्म ३० कर्मचारी मात्रै हाजिर भएका छन्। मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका सचिव शिवाकोटीले कर्मचारी अभावमा ऐन, कानुन निर्माणको तयारीमा पनि असर परेको बताए। 'उहाँहरु किन आउनुभएन उहाँहरूले नै जान्ने कुरा भयो, कर्मचारी भएपछि तोकिएको ठाउँमा त जानुपर्‍यो नि,' उनले भने, 'तत्काललाई त कमै असर गरेको होला तर ऐन, कानुनको तयारी गर्ने काममा ढिला भइरहेको छ।' उनले दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालनमा पनि समस्या भइरहेको बताए।

प्रदेश ३ मा ७ मन्त्रालय स्थापना भएका छन्। मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयमा २१, आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालयमा ४१, आर्थिक मामिला तथा योजना विकासमा १८, भौतिक पूर्वाधार विकासमा २४, सामाजिक विकासमा ३०, उद्योग, पर्यटन तथा वन वातावरणमा २९ र भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालयमा २९ कर्मचारीको दरबन्दी भए पनि अधिकांश हाजिर भएका छैनन् । मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयका अनुसार, मुख्यमन्त्री कार्यालयमा ८, आन्तरिक मामिलामा ४, आर्थिक मामिलामा ३, उद्योगमा ६ र भूमि व्यवस्थापन मन्त्रालयमा ५ र संसद सचिवालमा ४ कर्मचारी मात्र कार्यरत छन्।

कर्मचारी सवाको जिम्मेवारी रहने सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले काजमा पठाइएको कर्मचारीलाई ताकेता गरिरहेको जनाएको छ। 'हामीले सवा गर्ने र नगए ताकेता गर्ने हो,' मन्त्रायका प्रवक्ता शिवराम न्यौपानेले भने, 'हाल कार्यरत कार्यालयले समयमै रमाना नदिंदा पनि केही ढिला भएको हुन सक्छ।' उनले खटाएको ठाउँमा नजाने कर्मचारीलाई सम्बन्धित कार्यालयले कारबाही गर्न सक्ने दाबीसमेत गरे।

अनुभूति हुने गरी काम गर्छु-मुख्य मन्त्री पौडेल

◆ विकास संवाददाता

प्रदेश नम्बर- ३ का मुख्यमन्त्री डोरमणि पौडेलले प्रदेश सरकारले प्रदेशको सबै १३ जिल्लामा अनुभूति हुनेगरी काम गर्ने बताएका छन् । उनले यहाँ धेरै चुनौतीहरू रहे पनि चुनौतीको पहाडलाई फोरेर काम गर्ने प्रतिबद्धता जनाएका हुन् । नेकपा एमाले ललितपुर जिल्ला कमिटीले ४ फागुनमा गरेको सबै नवनिर्वाचित सांसद् तथा नवनिर्वाचित मुख्यमन्त्रीसहित मन्त्रीहरूको स्वागतमा गरेको बधाई तथा शुभकामना आदानप्रदान कार्यक्रममा मुख्यमन्त्री पौडेलले आफू नमुना काम गर्नकै लागि मुख्यमन्त्री भएको बताए । उनले भने,'पार्टीको म भन्दा धेर ँ उच्च तहका माननीयहरूका चर्चा हुँदाहुँदै म एक्कासी कसरी मुख्यमन्त्री भएँ होला भनेर तपाईहरूलाई लागेको होला, तर मैले यो अनुभूति पहिल्यै गरेको थिएँ, जसरी तपाईहरू आश्चार्यमा पर्नुभयो, म तपाईहरूले सोचेको भन्दा पनि धेरै गरेर देखाउने प्रण गर्दछ, म सबैले थाहापाउने गरी नमूना मोडेलमा काम गर्ने व्यक्ति हुँ त्यसैले यो प्रदेशलाई पनि तपाईहरूको सहकार्यका नमूना बनाउँछु।' उनले प्रदेशको विकासमा सबै जिल्लाबाट के गर्दा आफ्नो जिल्लाको विकास हुन्छ, उक्त प्रस्तावहरू ल्याउन समेत आग्रह गरे । सबै मिलेर नियमित काम गरे विकास हुन समय नलाग्ने उनले दाबी समेत गरे । 'सबै मिलेर मात्र विकास गर्न सकिन्छ । त्यसैले सवैले आआफ्नो भिजन लिएर आउनुहोला । भिजनलाई समावेश गर्दै यसक्षेत्रको विकास गर्न जरूरी रहेको छ', उनले भने । कार्यक्रममा सभामुख सानुकुमार श्रेष्ठ, प्रदेशका आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्री शालिकराम जम्मकट्टेल, भौतिक योजना मन्त्री केशव स्थापितसहितको उपस्थिति रहेको थियो ।

स्थानीय समाचारका लागि सँधै क्लिक गर्नुहोस्
www.bikaskhabar.com
मोबाइलमै पनि आउँछ...

हेटौंडा: विभिन्न नियमावली पारित गर्ने तयारी

◆ विकास संवाददाता

हेटौंडा उपमहानगरपालिकाले फागुनमा हुने नगरसभाबाट विभिन्न नियमावली पारित गर्ने तयारी सुरू गरेको छ । केन्द्रिय तह र स्थानीय तहको कानुन नबाझिने गरी कानुन निर्माण गर्न मिल्ने भएकाले विभिन्न विधाका नियमावली निर्माण गर्न हेटौंडा उपमहानगरले काम अगाडि बढाइरहेको छ । उपमहानगरपालिकाले नगर सभाबाट न्यायिक कार्यविधि पारित गर्ने गरी तयारी गरेको छ । स्थानीय तह आफैले बनाउन पाउने केही अरू नियमावली पनि पारित गर्ने तयारी गरिएको हेटौडा उपमहानगरपालिकाका मेयर हरिबहादुर महतले जानकारी दिए ।

उपमहानगरपालिकाले गरेको छलफलबाट शिक्षा नियमावली, सहकारी नियमावली, आर्थिक नियमावली, कृषि नियमावली पारित गर्ने तयारी गरेको मेयर महतले जानकारी दिए । सहकारी नियमावली कस्तो बन्नुपर्छ भन्ने विषयमा २ फागुनबाट उपमहानगरले छलफललाई अगाडि बढाएको छ । छलफलपश्चात् हेटौंडा उपमहानगरले सहकारी नीति तयार पार्ने र पारित गर्ने प्रक्रियामा अगाडि बढ्ने हेटौंडा उपमहानगरपालिकाकी उपमेयर मीना लामाले जानकारी दिइन् । हेटौंडा उपमहानगरले नगर सभाभन्दा पछाडि राजस्व संकलन सम्बन्धि सञ्चार, उद्योग, संघ संस्था, उपभोक्ताको मस्यौदा पारित गर्नेछ । 'नगरसभाबाटै सवै नीति तयार हुँदैनन् । जति हुन्छन् हामी त्यो पास गर ेर अगाडि बढ्नेछौं', उनले भने । विभिन्न खालका ऐनका बिषयमा छलफल गर्दा त्यसक्षेत्रका विज्ञसँगको छलफलबाट तयार पारिएको निचोडबाट नै ऐन पारित गर्ने प्रक्रियामा लगिएको हो ।

सहकारी सम्बन्धी ऐनको छलफलमा डिभिजन सहकारी कार्यालय मकवानपुर का प्रमुख तिलकराम पोखेल, दुग्ध उत्पादक सहकारी संघका केन्द्रीय अध्यक्ष नारायणप्रसाद देवकोटालगायतका सहकारी क्षेत्रका विज्ञहरूको कार्यक्रममा उपस्थिति रहेको थियो ।

माओवादी हेटौंडाको नगर सम्मेलन सकियो

◆ विकास संवाददाता

नेकपा (माओवादी केन्द्र) मकवानपुर हेटौडा उपमहानगरपालिकाको दोस्रो नगर सम्मेलन सम्पन्न भएको छ । नेकपा (माओवादी केन्द्र) नगर इन्चार्ज बलराम बलको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा माओवादी केन्द्रका जिल्ला इन्चार्ज एवम् प्रदेस सभा सदस्य कुमारी मोक्तान प्रमुख अतिथि रहेका थिए । कम्युनिष्टहरूको विचार र व्यवहारमा एकरूपता हुनुपर्ने भन्दै उद्‌टन कार्यक्रममा बोल्ने बक्ताहरूले वाम एकताले थप उर्जा मिलेको बताए । संविधानलाई अक्षरश पालना गर्न नेतृत्वलाई खबरदारी गर्नुपर्ने नागरिकको जिम्मेवारी रहेको समेत कार्यक्रममा बताइएको थियो ।

कार्यक्रममा माओवादी केन्द्र मकवानपुरका संयोजक तथा प्रदेश सभा सदस्य प्रेम बहादुर पुलामी, प्रदेश सभा सदस्य ओम घलान, माओवादी केन्द्रका केन्द्रीय सल्लाहकार कौशल पाण्डे, ऋषिराम पोखेल, पार्टीका संचार विभाग प्रमुख कमान सिं पाख्रिन (पृथक) लगायतका कार्यक्रममा आतिथ्यता रहेको थियो ।

पर्यटन प्रवर्द्धन ....

छन् त्यस क्षेत्रलाई जोड्दै हेम स्टे ट्रेकिङको रूपमा विकास गर्न सकिने उनको भनाइ थियो । यसो गर्न सके पर्यटन प्रवर्द्धनको साथै रोजगारीको समेत सृजना हुने जानकारी गराएका थिए । 'अहिले पर्यटकहरू 'ब्याक टु नेचर' भएकोले हामीले त्यो संभावना यहाँ प्रशस्त देख्यौं'-अध्यक्ष दाहालले भने ।

कुन्छाल आइपुगेका टोलीलाई वडा अध्यक्ष हेरमान गोपाली, शिक्षक तथा गाउँका नाइके निराजन गोपाली, शिक्षक रूपचन्द्र गोपाली, पत्रकार कुमार नेगी लगायतले गाउँको विशेषता तथा चालचलनको विषयमा जानकारी गराएका थिए । कार्यक्रममा वडा अध्यक्ष विष्टले गाउँलाई पर्यटकीय गाउँको रूपमा विकास गर्नको लागि आफुहरू तयार रहेको प्रतिवद्धता व्यक्त गरे । गाउँमा अएका टोलीलाई वडा अध्यक्ष तथा गाउँलेहरूले टिका लगाएर नेवारी बाजागाजा सहित स्वागत गरेका थिए । एक रात दुई दिनको अवलोकन भ्रमणका लागि आएका पर्यटन प्रवर्द्धनमा सहयोग गर्दै आएका संद्धसंस्था, पर्यटन व्यवशायी तथा पत्रकार सहितको टोलीको भ्रमणले गाउँको प्रचार प्रसारमा ठूलो योगदान हुने वडा अध्यक्ष गोपालीले विश्वास व्यक्त गरे । यस अवलोकन भ्रमणले पर्यटक, पर्यटन व्यवसायी र गाउँलाई जोड्ने पुलको रूपमा काम गर्ने भिटोफ अध्यक्ष सापकोटाले बताए । गोपाली समुदायको बसोबास रहेको कुन्छाल गाउँ थाहा अभियानसँग पनि जोडिएको छ ।

कुन्छाल प्राकृतिक दृश्यावलोकन, कृषि पर्यटन, स्थानीय खाना र संस्कृतिका धनी मानिन्छ । गोपाली समुदायले तानबाट कपडा बुन्ने प्राचीन परम्परालाई जीवितै राखिरहेका छन् ।

यस कारण घुम्न जाऔं 'कुन्छाल'

ऐतिहासिक गोपालीहरूको बसोबास रहेको मकवानपुर थाहा नगरपालिकाको कुन्छाल गाउँ सहित नेपालका तीन उत्कृष्ट पर्यटकीय गन्तव्य घोषणा भएको हो । ३८ औं विश्व पर्यटन दिवसका अवसरमा गाउँ पर्यटन प्रवर्द्धन मञ्च (भिटोफ) नेपालल पर्यटकीय गाउँ घोषणा गरेको हो । भिटोफले हरेक वर्ष ३ गाउँलाई पर्यटकीय गाउँको रुपमा घोषणा गर्ने र प्रवर्द्धनदेखि प्याकेज बनाउनेसम्मका काम गर्दै आएको छ । गाउँ घोषणा गरिसकेपछि प्रबर्द्धन र प्याकेज बनाउनु पर्ने र सोही अनुरुप पर्यटकले पनि मन पराउने खालको हुनु पर्ने मापदण्ड रहेको छ ।

पुरानो बस्ती कुन्छालबासी असाध्यै मिहिनती छन् । कृषि र पशुपालन उनीहरूको मुख्य पेशा हो, आम्दानीको स्रोत पनि यहि हो । पछिल्लो समय गोपाली समुदायले होम स्टे सञ्चालनका लागि आफैले खर्च जुटाएर आवश्यक व्यवस्थापन थालेका छन् । महिला पुरूषमा कामको हिसाबले भेदभाव गर्दैनन् । घर भान्साको काम गर्न पुरूष पनि उस्तै सिपालु छन् । कुन्छाल गाउँलाई सुन्दर र मनोरम होम स्टे गाउँमा परिणत गर्ने गोपालीको प्रण छ । ऐतिहासिक गोपाली जातीको घना वस्ती रहेको यो गाउँ हेर्दै

यहाँ बाह्रै महिना हरियो तरकारी उत्पादन हुने भएकोले यो पनि कोशेलीकै रुपमा लैजान सकिन्छ । त्यस्तै गाउँकै उड्कलमा कुटेको चिउरा, ओखलमा कुटेको ताइचिन चामल यहाँको अर्को विशेषता भएकोले यसलाई पनि कोशेलीको रुपमा आफ्नो घर लैजान सकिन्छ भने घरबुना नेवारी पोशाक त झन यहाँको चिनो नै मान्छन्

. ●●●●●●●●●●

लोभलाग्दो छ । धेरै र बुट्टेदार झ्याल र रातो टायलका छानो भएका पुराना घरहरू टाढाबाट रातम्मे देखिन्छन् ।

गाउँमा हुने नेवारी संस्कृति र परम्परा नै कुन्छाल गाँउको विशेषता हो । कुन्छाल भएको उपत्यकाको नाम टिष्टुङ हो । त्रिभुवन राजपथबाट ओरालो भर्दाभर्दै एउटा निकै सुन्दर बस्तीले स्वागत गर्छ । एकैनासका घरहरू रहेको उक्त बस्ती मकवानपुर जिल्लाको टिष्टुङस्थित एउटा कुनातिर अवस्थित रहेकाले कुन्छाल गाउँका नामले रूपमा परिचित छ । सुन्नुभएको होला, काठमाडौंमा राज्य गर्ने पहिलो वंश 'गोपाल वंश' लखेटिएका थिए । लखेटिएर शासकहरू कुन्नी कता गए, तर तिनै गोपाल वंशको खलक भने कुन्छाल गाउँमा छन् ।

गाउँ नजिकैको ढुङ्बु खेतमा रोपेको धानको चामल नै कुन्छालबासी खानको लागि प्रयोग गर्छन् । गाउँ छेवैको बजारमा मिल आइसकेको भए पनि उनीहरूलाई घरकै ओखलमा कुटेको चामल खाँदा स्वादिलो लाग्छ । पर्यटकलाई उसिनेको चामलको भात खुवाउँछन् । बाहिृय पर्यटक ब्राउन राइस भनेसी हुरक्कै हुन्छन् । यो पर्यटकका लागि नयाँ स्वाद पनि हो । घरघरमै उड्कल भएपछि आफ्नै खेतको ताइचिनको चिउरा उनी डङ-डङ कुट्दै निफनेर पर्यटकलाई चखाउँछन् । सिस्नको सुप, खोले सागको तरकारीको गाउँले स्वाद पनि कुन्छालमै लिन सकिन्छ ।

गाउँमै फलेको खुर्पानीका, किवी नास्पाती र कोदोको स्थानीय वाइन कुन्छालको ब्राण्ड जस्तै भएको छ । पुगेका पर्यटकले त्यसको स्वाद नलिइ फर्कदै फर्कदैनन् । निगार र गुराँसको वाइन अर्कोथरी घरेलु स्वाद हो । नेवारी भोजको शैलीमा सामूहिक नेवारी खाना खान पाउने भएकोले कुन्छाल पुग्दा समुहिकताको महशुस हुन्छ । यहाँको सत्कारले सबैलाई एकतामा बाँधेको भान गराउँछ ।

कुन्छाल घुम्न आउने पर्यटकले यहाँको रहनसहन, नेवारी संस्कृति मात्र होइन घरमा लैजाने कोशली पनि पाउँछन् । मूलाको सन्चना यहाँ प्रशिद्ध छ भने सिस्नो, गुन्द्रक, खोले साग, टिम्मुरको अचार घरैमा लगेर पनि खान सकिन्छ । त्यसो त यहाँ बाह्रै महिना हरियो तरकारी उत्पादन हुने भएकोले यो पनि कोशेलीकै रूपमा लैजान सकिन्छ । त्यस्तै गाउँकै उड्कलमा कुटेको चिउरा, ओखलमा कुटेको ताइचिन चामल यहाँको अर्को विशेषता भएकोले यसलाई पनि कोशेलीको रूपमा आफ्नो घर लैजान सकिन्छ भने घरबुना नेवारी पोशाक त झन यहाँको चिनो नै मान्छन् ।

कुन्छाल गाउँ । तस्वीरः विकास

सानोबाबुको निर्देशनमा 'विश्वास घात'

◆ विकास संवाददाता

थाहा कला केन्द्रका अध्यक्ष सानोबाबु dGgsf] lgb{zgf lgd{ 'विश्वास घात.........' वोलको गीतको म्यूजिक भिडियो सार्वजानिक गरेको छ । युट्युव च्यानल म्यूजिक नेपालबाट सो म्यूजिक भिडियो सार्वजानिक भएको हो ।

कैलाश गाउँपालिका वडा नम्बर ६ घर भएका धर्मराज सुवेदि 'घायल' र गायक मुक्तिनाथ उप्रेती 'मञ्जिल' को शब्दलय रहेको सो गीतमा मोडल रोशन तामाङ्ग, सुनसानी थिङ्ग र रमेश रिजालले अभिनय गरेका छन । सह-अभिनेताहरूमा रवि जिम्बा, तोकराज लो, साजन घलान, संजिता क्षेष्ठ, नुमा गुरूङ्ग र धर्मराज सुवेदि रहेका छन ।

मकवानपुरको उत्तरी भेग थाहा नगरको पर्यटकीय क्षेत्र डाँडावास, दामन, पालुङ्ग, लगायत ठाउँमा छायाँङ्कन गरी तयार गरिएको म्यूजिक भिडियो श्याम गौतमको छायांकन, लालकाजी क्षेष्ठको एरेन्जर, गायक मुक्तिनाथ उप्रेति र रिसु सरगमको लयमा, रमित आलेको सम्पादन रहेको छ भने नृत्य निमार्ण थाहाकला केन्द्रको रहेको छ । थाहा कला केन्द्रले यस अघि पनि 'यति यति पानी.......... बोलको गीतको कभर म्यूजिक भिडियो आफ्नै युट्युव च्यानल थाहा कला केन्द्रबाट सार्वजानिक गरिसकेको छ ।

छोटो समयमा थाहा कला केन्द्रको प्रस्तुतीले आम दर्शकको मन जित्न सफल भएका कारण समाजमा केहि नयाँपन देखाउनु पर्छ भन्ने उद्देश्य अनुरूप फिल्म समेत निमार्ण गर्न लागिरहेको केन्द्रका अध्यक्ष मोक्तानले बताए ।

पसल बन्द गर्ने सम्बन्धी जरुरी सूचना Û

मिति २०७४ साल माघ १३ गते सम्पन्न थाहानगर उद्योग वाणिज्य संघको प्रथम साधारणसभाले फागुन देखि लागू हुने गरी सेवा व्यवसायहरु होटल, रेष्टुरेण्ट, तरकारी तथा फलफूल, मेडिकल, वर्कशपहरु बाहेक अन्य सबै व्यवसायहरु हरेक शनिबार विहान १० बजेदेखि बेलुकी ४ बजेसम्म बन्द गर्ने निर्णय भएको हुँदा थाहा नगरपालिका भित्रका सम्पूर्ण व्यवसायीहरुलाई निर्णय अनुसार गर्नु हुन सूचित गरिन्छ । साथै, साधारणसभाले प्रथम पटक अटेरी गर्नेलाई चेतावनी दिने, दोस्रो पटक अटरी गरेमा पाँच सय रुपियाँ जरिवाना गर्ने, तेस्रो पटक अटेरी गरेमा एक हजार रुपियाँ जरिवाना गर्ने र सो पछि पनि अटेर गरेमा यस संघबाट उपलब्ध हुने सेवाहरुबाट बञ्चित गर्ने निर्णय समेत भएको हुँदा निर्णय कार्यान्वयनका लागि सादर अनुरोध छ ।

थाहानगर उद्योग वाणिज्य संघ

थाहा नगरपालिका
yfxf gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
इन्द्रायणी चौर, मकवानपुर

आन्तरिक आय संकलन ठेक्का बन्दोवस्त सम्बन्धी १५ दिने लिलाम बढाबढ आव्हानको सूचना

(प्रथम पटकपटक प्रकाशित मिति : २०७४/१०/२३ गते)

यस नगरपालिका अनर्तगत रहेको शंखमुल त्रिवेणी धाममा आर्थिक वर्ष २०७४/०७५मा विनियोजित बजेटबाट त्रिवेणी धाम पर्यटन क्षेत्र निर्माण गरीने भएको हुंदा उक्त क्षेत्रमा रहेको तपशील बमोजिमको ढुंगा,गिट्टी,वालुवा जे जस्तो अवस्थामा छ सोही अवस्थामा उठाई लैजानको लागि लिलाम बढाबढ गरिने भएको हुंदा ईच्छुक व्यक्ति, वा संस्थाले नीम्न बमोजिमको शर्तहरुको अधिनमा रहि लिलाम बढाबढमा भाग लिनु हुन यो सुचना प्रकाशित गरिएको छ ।

शर्तहरु:

१. गीट्टी,वालुवा,ढुगां उठाउने क्षेत्र घट्टेचौर पुल देखि तल तिर ईन्द्रायणी चौर माथिको ह्युम पाईप हालेको क्षेत्र सम्मको जम्मा १४०७५,४७ घ.मी. उठाउनु पर्ने छ ।
२. लिलाम बढाबढमा कबोल अंकको २५ प्रतिशत रकम नगदै धरौटी वापत राख्नु पर्ने छ । बांकी रकम सम्झौतामा उल्लेख भए बमोजिम हुने छ ।
३. लिलाम बढाबढ गरी सम्झौता भएको १ एक महिना भित्रमा सम्पूर्ण गीट्टी,वालुवा,ढुगां उठाई लगि सक्नु पर्ने छ ।
४. लिलाम बढाबढको शुरु अंक नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट तय गरिने छ ।
५. लिलाम बढाबढमा भाग लिन चाहने व्यक्तिले नागरिकताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी र फर्मले फर्म दर्ता प्रमाण पत्र,कर चुक्ता प्रमाण पत्र र प्यान दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी सहित उपस्थित हुनुपर्ने छ ।
६. गीट्टी,वालुवा, ढुगां उठाई लिईजादां नगरपालिकाबाट छोडपुर्जी लिई जानु पर्ने छ । यसरी छोडपुर्जी लिई जांदा नगरपालिकालाई अन्य कुनै कर, दस्तुर तिर्नुपर्ने छैन ।
७. लिलाम बढाबढ हुने मिति २०७४/११/८गते मंगलवार स्थान थाहा नगरपालिका ईन्द्रायणी चौर मकवानपुर समय विहान ११.00बजे तोकिएको छ ।
८. लिलाम बढाबढमा भागलिन चाहनेले मिति २०७४/११/८ गते ११.00 बजे भित्रमा नाम लेखाई सक्नु पर्ने छ र १.00 बजे पछि लिलाम प्रकृया समाप्त हुने छ । तर लिलाम बोल्ने व्यक्ति वा फर्मले सो अवधि भित्र आफुले लिलाम बढाबढमा भाग नलिने जनाएमा स्वतः समय सकिएको मानिने छ ।

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
थाहा नगरपालिका कार्यालय

अब हाम्रै थाहानगरको ओखरबजारमै
छपाईको शुभारम्भ
फ्लेक्स प्रिन्ट
काठमाण्डौं, हेटौंडा धाउनै पर्दैन...
अत्याधुनिक नयाँ मेसीनद्वारा १ घण्टा भित्र बोर्ड,व्यानर तयार
AARAV creation
DESIGN FLEX PRINT PHOTOGRAPHY
Thaha-1, Okharbazar, 9855068340/9802068340
हाम्रा अन्य सेवाहरू
- फ्लेक्स प्रिन्ट (व्यानर/साइनबोर्ड)
- होडिङ बोर्ड/स्टिकर प्रिन्ट/
- फ्लेक्स फोटो/मायाको चिनो तयारी
- प्रमाण-पत्र/कदर-पत्र/प्रशंसा पत्र तयारी
- कार्यक्रमको व्याच तयारी
- विभिन्न डिजाइनका फ्रेमिङ
- फोटो स्टुडियो/पि.भि.सी. कार्ड
9855068340/9802068340

प्रेसकाउन्सिलबाट 'क' वर्गको मान्यता प्राप्त
विकास
खबरपत्रिका साप्ताहिक
www.bikaskhabar.com
२०७४ फागुन ०७ गते सोमबार 19 Feb., 2018, Monday
जि.प्र.का.दर्ता नं. ५९/२०६५/०६६ म.जि.हु.दर्ता नं. २३/२०६६/०६७

पालुङ स्वास्थ्य केन्द्रमा प्रभावकारी सेवा

◆ विकास संवाददाता

मकवानपुर थाहा नगरपालिकास्थित प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र पालुङले नियमित र गुणस्तर स्वास्थ्य सेवा दिन थालेको छ । सामान्य रोग लाग्दा पनि हेटौंडा र काठमाडौं जाने उक्त क्षेत्रका बासिन्दा अहिले प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा आउने गरेका छन् । प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा मकवानपुर रेडक्रस शाखाले 'प्यासेन्ट मनिटर' उपकरण उपलब्ध गराएपछि केन्द्रले पुर्‍याउँदै आएको स्वास्थ्य सेवामा वृद्धि हुन पुगेको छ। मुटुको गति, शरीरमा रहेको अक्सिजनको मापन, ब्लड प्रेसर र ईसीजी गर्ने उक्त उपकरण मुलुकका अन्य प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा छैनन् । मुलुकमा २ सय १४ वटा प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र छन् । करिब ४ लाख मूल्य पर्ने उक्त उपकरण मकवानपुर रेडक्रसले एक महिनाअघि केन्द्रलाई उपलब्ध गराएको थियो । 'प्यासेन्ट मनिटर' ले गर्दा स्वास्थ्य केन्द्रले पुर्‍याउँदै आएको सेवा अझ विस्तार र गुणस्तर भएको केन्द्रका प्रमुख डा. रिनेश अधिकारीले भने, 'प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रमा दुर्गम जिल्लाका जिल्ला अस्पताल जतिकै बिरामीको चाप छ।' स्वास्थ्य केन्द्रमा रहेको ल्याबले निस्शुल्क बिरामीको दिसापिसाब र रगतको परीक्षण गर्ने गरेको छ । ल्याबलाई थाहा नगरपालिकाले आर्थिक सहयोग गरेको छ । थाहा नगरपालिकाको सहयोगमा यो सम्भव भएको हो । जटिल रोगबाहेक सामान्य रोगका निम्ति र रगत, दिसापिसाब परीक्षण गर्न उत्तरी क्षेत्रका बासिन्दा हेटौंडा र काठमाडौं धाउनु नपर्ने भएको छ। 'प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रले उपलब्ध गराउँदै आएको स्वास्थ्य सेवा राम्रै छ,' स्थानीयबासी अर्जुन कार्कीले भने, 'पहिला पहिलाभन्दा राम्रो छ।'

त्रिभुवन राजपथ छेउमा स्वास्थ्य केन्द्र भएकाले सवारी दुर्घटनाका घाइते तथा अन्य बिरामी पनि आउने भएकाले स्वास्थ्य केन्द्रले २४ सै घन्टा चिकित्सकसहितको स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउँदै आएको छ। केन्द्रमा बिरामीको चाप बढ्दै गएपछि सेवा विस्तार गर्ने उद्देश्यले करिब १ करोड ५० लाखको लागतमा नयाँ भवन निर्माण गरिँदै छ। २ चिकित्सकसहित ८ जना स्वास्थ्यकर्मीहरुले उक्त क्षेत्रका बासिन्दालाई स्वास्थ्य सेवा पुर्याउँदै आएका छन्।

१२ जनाको दरबन्दी भए पनि स्वास्थ्य सहायक, अहेब, स्टाफ नर्स र अनमीका दरबन्दी खाली छन् । स्वास्थ्य केन्द्रमा अहिले बहिरंग सेवामा दैनिक ८० देखि १०० जनासम्म बिरामी आउनेगरेका छन् । आकस्मिक सेवमा दैनिक २५ भन्दा बढी हुन्छन्।

डा. अधिकारीले भने, 'मकवानपुरको उत्तरी क्षेत्रको यो केन्द्र यहाँका बासिन्दाका लागि जिल्ला अस्पताल नै हो ।' केन्द्रमा बिरामीको चाप बढ्दै गएकाले सेवा पनि नगरपालिकाले विस्तार गर्न लागिरहेको छ। केन्द्रलाई आवश्यक पर्ने औषधि नगरपालिकाले उपलब्ध गराउँदै आएको छ।

तरकारी जोन अन्तरगत सुचिकृत हुने सम्वन्धी म्याद थपको सुचना Û

प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकिकरण परियोजनाको जोन कार्यान्वयन इकाई, पालुङ मकवानपुरले यस आ.ब. २०७४।७५ देखि यस जिल्लाको थाहा नगरपालिका वडा नं १ देखि १० र इन्द्रसरोवर गाँउपालिका वडा नं १ देखि ५ मा तरकारी खेतीको उत्पादन, व्यवसायिकरण, प्रशोधन तथा बजारिकरण गर्ने उद्धेश्यले विभिन्न कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समिति मार्फत कार्यक्रम संचालन गर्ने भएकाले इच्छुक कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समितिहरुले यस जोन कार्यालयमा मिति २०७४ फागुण १० गते भित्र आवश्यक कागजात सहित सुचिकृत हुनको लागि यो म्याद थपको सुचना प्रकाशन गरिएको छ ।

आवश्यक कागजपत्रहरु

१. सुचि दर्ताको लागि निवेदन ।
२. कृषि समुह, कृषि सहकारी, कृषि उद्यमी/फर्म तथा जल उपभोक्ता समिति दर्ताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि ।
३. समुह तथा संस्थाको सदस्यहरुको नामावली, लगाउने बाली र क्षेत्रफल खुलेको बैठक निर्णयको प्रतिलिपि
४. खेती गरेको जग्गाको लालपुर्जा वा भाडामा लिएको भए लिजको कागजपत्रको प्रतिलिपि ।

थप जानकारीको लागि:
k|wfgdGqL s[iif cfw'lgsLs/0f kl/of]hgf,
परियोजना कार्यान्वयन इकाई, तरकारी जोन, शिखरकोट, पालुङ, मकवानपुर

थाहा नगरपालिका
gu/ sfo{kflnsf sfof{no
इन्द्रायणी चौर, मकवानपुर

पौष महिनासम्मको आम्दानी खर्च विवरण

आम्दानी				खर्च		
q=;+	zLif{s	ah6	lgsfzf	q=;+	zLif{s	vr{
1	गतवर्षको अल्या.	7000000	7000000	1	वित्तिय समानिकरण चालु	13104675.6
2	वित्तिय समानिकरण	238476000	158984000	2	वित्तिय समानिकरण पुँजीगत	9758193
3	आन्तरिक आय	13839000	5702714	3	आन्तरिक आय चालु	3342178
4	नगर विकास कोष	2089122	2089122	4	आन्तरिक आय पुँजीगत	4914671
5	शसर्त अनुदान	110977000	73984000	5	नगर विकास कोष	2304627
6	राजश्व बाँडफाँड	4000000		6	शिक्षातर्फ सशर्त खर्च	76280393.79
7	विविध	504000		7	स्वास्थ्यतर्फ सशर्त खर्च	7726574.21
				8	कृषि विकासतर्फ सशर्त खर्च	310380
				9	पशु विकासतर्फ सशर्त खर्च	310380
hDdf		376885122	247759836	hDdf		118052072.6
				खर्च प्रतिशत		31.32

थाहा नगरपालिका
yfxf gu/ sfo{kflnsfsf] sfof{no
इन्द्रायणी चौर, मकवानपुर

सुचना Ú सुचना ÚÚ सुचना ÚÚÚ

(प्रथम पटक प्रकाशित मिति : २०७४/१०/२६ गते)

yfxf gu/kflnsf gu/ sfo{kflnsf s[lif ljsf; zfvf sf] cf=j=)&$÷)&% sf]: jLs[t jflif{s sfo{qmd cg';f/ ;fdfu|Lx? %) k|ltzt cgbfgdf ljqmL ljt/0f xg]ePsf]n]gu/ cGtu{tsf s[fs ;dx, s[if ;xsf/L / s[if kmd{x?n]@)&$ kmfNug !% ut];Dd dfu k]z ug{sf nflu s[fs ju{df ;'rgf k|sflzt ul/Psf]5 .

तपसिल
१. सिल्पोलिन टनेल प्लाष्टिक ६x१२ मी. ९० gsm
२. यु.भि. टनेल प्लाष्टिक ६x२० मी. १०० माईक्रोन
३. स्प्रेयर १६ लि. चार्जेवल डियूल
४. मल्चिङ प्लाष्टिक सिलभर २५ माईक्रोन

आवश्यक कागजातहरु:
१. समूह/सहकारी /फर्म दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि
२. समूह / सहकारीको बैठक प्रतिलिपि
३. समूह / सहकारी / कृषि फर्मको निवेदन

कृषि विकास अधिकृत
थाहा नगरपालिका कार्यालय, इन्द्रायणी चौर, मकवानपुर

नयाँ व्यवस्थापनसहित खुल्यो
दामन भ्यू टावर एण्ड रिसोर्ट

;Dks{ e/t uf}tdnL
मोवाइल नं. ९८५११२५७०८
होटल प्रकाश इन्टरनेशनल प्रा. ली. द्वारा सञ्चालित

:sfe6/ 6of6/ /fn/ l6k/
निर्माणसम्बन्धी सम्पूर्ण सेवा
बी . एण्ड पी. निर्माण सेवा
थाहा-६, बज्रवाराही, मकवानपुर
९८५१०६३९४७(प्रदिप), ९८४५४०४३५५(सुरज)

अनलाईनबाटै
ufpB/sf va/, ca ljZje/
www.bikaskhabar.com
लगअन गर्नुहोस् ।
'तपाई जहाँ, विकासखबर त्यहाँ'
दैनिक कुर्नै पर्दैन
पलपलको खबर....
विकासखबर डट.कम.
इमेल:
bikaskhabar@gmail.com

● ljsf; dlN6ldl8ofsf nflu k|sfzs :सुरजकुमार भुजेल (९८५५०६८६९५)● ;Dkfbs : कुमार नेगी (९८५५०६८०७०)● ;dfrf/ ;Dk]fs ‖ अशोकसुजन श्रेष्ठ (९८५५०६८३५३)● sfof{no : थाहा-४, मकवानपुर● db|0f : श्रीया अफसेट प्रेस हेटौंडा ● O{d]n‖ bikaskhabargmail.com